ZEYBEK KAMASI NAMIDİĞER YATAĞAN

YAŞAR ÇAĞBAYIR

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1862
EDEBÎ ESERLER: 944

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-320-4

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Son Okuma: Zeynep Arpacı

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE. TİC. A.Ş
Alemdar Mah. Molla Fenari Sok. No: 28/A
Cağaloğlu-Fatih / İSTANBUL
Sertifika Numarası: 52729 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

YAŞAR ÇAĞBAYIR; 1945, Kocapınar (Denizli-Serinhisar) doğumlu, emekli Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenidir. Sırasıyla Kocapınar İlkokulu (1957), Acıpayam Ortaokulu (1960) ve Denizli Lisesini (1966) bitirdi. 1968 yılında Bursa Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümünden mezun oldu ve aynı yıl Konya Ereğli Halkapınar Ortaokulunda öğretmenliğe başladı. Üç yıllık (1968-1971) mecburi hizmetini tamamladı, Denizli Ticaret Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğine atandı (1971). Bir öğretim yılı bu görevi yürüttü, ertesi yıl kendi isteğiyle Aydın Söke Ortaokulu (Yeltepe) Türkçe Öğretmenliğine atandı (1972). Bu okulda öğretmenliğin yanı sıra yöneticilik de yaparken 1985'te Söke İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünde Şube Müdürlüğüne getirildi. 1991 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. 1993 yılında bakanlık değiştirerek Tarım ve Köyişleri Bakanlığında öğretmen olarak görev aldı. Söke Ziraat Teknik Lisesi Edebiyat Öğretmeni iken emekli oldu. Sonraki yıllarını yazı hayatına ayırdı. Hâlen yazarlığı sürdürmektedir. Asıl çalışma alanı sözlükçülüktür. Hâlihazırda Türkçenin en büyük sözlüğünün yazarı olup çeşitli araştırmaları da söz konusudur.

Eserleri:

1. *Büyük Türkçe Sözlük,* (D. Mehmet Doğan, Rekin Ertem, Doç. Dr. Tuncer Gülensoy ile birlikte) Ankara, Birlik y., 1986.
2. "Millî Mücadele'de Mehmet Âkif", Millî Şair Mehmet Âkif Ersoy: Ölümünün Ellinci Yılında, Aydın Millî Eğitim (Gençlik ve Spor) Müdürlüğü y., 1986 (İzmir-1987), s. 29-34.
3. *İlk, Orta, Lise, Meslek Liseleri ve Çıraklık Eğitim Merkezleri İçin Türkçe, Edebiyat ve Türk Dili Öğretimi Kılavuzu,* İzmir, İstiklâl Matbaası, 1988.
4. *Türk'ün Bayrak Mücadelesi Açısından İstiklâl Marşı'nın Tahlili,* İzmir, İstiklâl Matbaası, 1989.
5. *Söke,* İzmir, Ayma (Tariş Matbaacılık), 1989.
6. *İstiklâl Marşı'nın Tahlili,* Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 1998; (16. bas. 2016).
7. *Kutadgu Bilig,* Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, Ekim 2001, (18. baskı 2016).
8. *Ötüken Türkçe Sözlük,* Ötüken Neşriyat, İstanbul 2007 (246.000 kelime), ilaveli 2. bas. 2017 (316.000 kelime).
9. *Serinhisar İlçesi Yukarı Karaçay (Kocapınar) Ağzı ve Sözlüğü,* Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009.
10. *Bugünün Diliyle Atabetül Hakayık (Gerçeklerin Eşiği),* Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009), (5. bas. 2019).
11. *Bayrak Mücadelemiz ve İstiklal Marşı,* Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2009.
12. *Yanık Çaydanlık,* Hikâye, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011, (2. baskı 2019).

13. *Büyük Türkçe Sözlük,* TİKA, Prestij Eserler Serisi, İstanbul, 2016.
14. *Büyük Türkçe Sözlük,* TİKA, Cumhurbaşkanlığı Özel bas., İstanbul, 2017.
15. *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017.
16. *Türk Dili ve Kültürünün 950 Yıllık Şaheseri KUTADGU BİLİG,* Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2019, (2. baskı 2021).

BİRİNCİ BÖLÜM

Kimi yazılar okunmak,
kimi yazılar da dokunmak
için yazılır.
(Bir kamyon arkası yazısı)

İKİ GÜN önceki depremin korkusu mu ne bir türlü uyku tutmamış, dönüp durmuştu yatağında. Üstelik tam uykuya vardığı sıra dizleri, beli ve boynundaki bir türlü atlatamadığı kireçlenme illeti dört gözle beklediği tatlı uykudan etmişti. Güç bela doğruldu, dizlerini ovdu; belini ovuşturdu; boynunu sağa sola, öne arkaya eğdi doğrulttu. Hafifledi biraz... Yatarsa ağrının devam edeceğini ve artacağını hesap ederek ev içinde, eşini uyandırmadan birkaç adım atmayı düşündü. Düşündüğünü de yapmaktan geri durmadı. Kalktı, aralıkta gidip gelmeye, hapishane deyimi ile volta atmaya başladı. Saymadı ama kırk elli git gel yaptı. Aklına, Dünyanın Jandarması diye adlandırılan Okyanus Ötesi ülkedeki seçim sonuçlarının merakı düşüverdi; aslında seçimleri değil de seçimi, başkanlık seçimini merak ediyor. Odaya geçti, kumanda aletini aldı, gözlüğünü araştırdı. Televizyon sehpasının üzerinde ona bakıyor ve "Buradayım!" diye haykırıyordu. Akşam uykuya giderken çıkarıp oraya bırakmış olduğunu da hatırladı. Tuşları parmakladı, ekran açıldı.

Sandık başında oy kullananların, o sandıktan kime ne kadar oy çıktığı, daha birçok laflar ve görüntülerden sonra genel durum gösteriliyor ve bu arada ekranın sağ üst köşesinden görünen çom sakallı, uluslararası siyaset bilimi uzmanı bilmem kime tahminlerde

bulunduruluyor... Arada sırada sunucu mu, programcı mı olduğu belli olmayan rahibe başlığı gibi başını çıkılamış bir bayan sorular yöneltiyor, alınan cevapları sayın izleyicilere aktarıyordu... Söylenmeye başladı:

"Allah aşkına, bu saatte şu programı benden veya benim gibi yatak muzdariplerinden başka kim izleyebilir? Ben de uyuyabilseydim 'sayın izleyicilerden' olamayacaktım."

Sayın izleyici değil de sayın inleyici olduğunu düşündü... Bu sıfatı biraz kendine yakıştıramadı... Adam sendeliğe vurdu... Aslında, sayın izleyicilerden biri olmaktansa tatlı uykunun ortasında mışıl mışıl uyumayı ne kadar da istiyordu. Ama şu kireçlenme illeti yok mu? "İnsanı çok meymenetsiz programları izlemeye mecbur ediyor," diye kumanda düğmelerine basmaya başladı. TV şu, bu, o, falan, filan... Kırkın üstünde kanal dolaştı. Birkaçı hariç hemen hepsi Okyanus Ötesi ülkenin başkan seçimine odaklanmışlar. Sanki bu ülkenin değil de o Okyanus Ötesi ülkenin TV'leri... Bunlar vatansız ya da milliyetsizler mi ki bu derece yozutmuşlar. Üstelik bir de ulusal kanallar diye diye göklere çıkarılırlar. Ulusallık nerede, bunlar nerede… Ulan şu memlekette geçen hafta sel baskını, iki gün önce ikisi Doğu'da, biri de Batı'da yer hareketi oldu... Onlardan hiç haber yok. Derken, müteahhitlerin tutuklandığı alttaki kırmızı şerit içinde okunur okunmaz, belli belirsiz akıp geçti. Acaba o Okyanus Ötesi ülkenin TV'leri kendi seçimleri ile bu kadar ilgilenmişler midir? Ulan bilmem neler, kim kazanırsa kazansın o ülke yine Okyanus Ötesi ülke olarak kalacak ve yine de dünyanın jandarmalığını elden bırakmayacak. Sana ne oluyor? Ha bu Coni, ha öteki Sam veya Yanki...

Sanki eski kovboy değil de öteki seçilse ne değişecek. Şaşarım TV'cilerin aklına. Değer mi bu kadar şamata elin bilmem nesine? Kendi başını taramasını bilmeyen maşşata gelin başı düzmeye gidermiş. Bırakın şu maşşatalığı da kendi başınızı doğru dürüst taramayı öğrenin.

Kanaldan kanala atlarken nihayet bir Afrika belgeseli buldu. Aslanların sığır sürüsüne saldırışını, çakalların ve akbabaların çevrede bekleyişini izledi. Derken uykusu ağır basmaya başladı. Kendini yatağa attı. Ağrıların izin verdiği derinlikte bir uyku çekti.

"Safları sık tutun; araya şeytan girmesin"
"Sosyal mesafeyi koruyun" olunca

MUTFAKTAN gelen çatal bıçak sesleri ile gün başladı. Her zaman bu evde sabah, hocanın "Allahüekber" sedası ile başlar... İşte Çınar'daki Yörük Mescidi'nin müezzini "Saba" makamının hakkını vere vere cümle müminleri ibadete davet ediyor... Temizliğini yaptı, giyindi ve mescidin yolunu tuttu. Sokak kapısından çıkınca cami müdavimlerinden birkaçı ile karşılaştı. Selam verildi, selam alındı... Aralarına karıştı... Arkadaşların konuşmalarına kulak verdi, katılmadı, dinlemede kaldı. Okyanus Ötesi seçimler, mescit kapısına kadar konuşuldu, tartışıldı.

Tek kanadı açık kapıdan birer birer girip noktalı yerlere dağıldılar. Eskiden, "Safları sıklaştırın, araya şeytan girmesin," diyen imam, şimdi "Aman sosyal mesafeye dikkat edelim, bulaş olmasın muhterem cemaat," ikazıyla namaza durdu.

Eve döndüğünde kahvaltı hazırdı. Eşi de ellerindeki ağrılardan muzdaripti. Elle yapılan ev işleri de onun parmak eklemleri ile bileklerinde kireçlenmelere neden olmuş, ağrıdan artık en ufak mutfak işi bile işkenceydi. Neydi o eskiden, şu elektrikli ev aletlerinin olmadığı günlerdeki çamaşırdan yer silmeye, mutfaktan ütüye kadar her şey elle yapılır, üstüne üstlük bir de akşam oturmalarında örgü elden düşmezdi. Her şey en ince ayrıntısına kadar titizlikle en güzel şekilde yapılırdı. Öyle ha dediğin kişinin işini beğenmez... Bir zamanlar aldığı birkaç temizlikçinin hep kavgalı bitmişti işi. Bu yüzden eve, yardımcı veya ayda yılda bir de olsa temizlikçi almaz. Bileklerini, parmaklarını ovuştura ovuştura evin işini kendisi görüyor, ağrılarını da çekiyor.

Kahvaltı sonrası Turan Bey televizyon başına geçti âdeti üzere... Hangi TV kanalını açtı ise hepsi de Okyanus Ötesi seçimlerin derdindeydi. Ülkenin üçüncü büyük kentindeki deprem ve yıkımları, yardım paketleriyle kurulan çadırların görüntüsü ile geçiştirildi. Bir ikisi de ülkenin bilmem şu bölgesinde aşırı yağış sebebiyle yıkılan evleri gösteriyor ve "o dereyi imara açan belediyeyi" suçluyordu. "Birbirinizden farkınız yok!" diye bastı düğmeye... Ekrandaki görüntü toparlanıp ortadan kayboldu, "pıt" sesiyle beraber.

Pencereyi açtı, başını çıkarıp dışarıdaki havayı içine çekti, gören de sanki kokluyor sanır. "Güzel," diye mırıldandı. Pencereyi kapat-

madan döndü, ilaç dolabındaki alabalık yağı şişesini, bir iki kutuyu devirip düşürerek bulabildi. Düşenler yerine konulup devrilenler de doğrultulduktan sonra koltuğa çöktü, dizlerini ovuştura ovuştura bir güzel yağladı. Aynı uygulamayı bileklerine ve dirseklerine de yaparak bir müddet bekledi. Emildiğine kanaat getirince doğruldu, toplandı; şişeyi yerine koydu. Üstünü değişti.

"Hanım, ben çıkıyorum canım... Gelecek, alınacak bir şey?"

"Manava köy domatesi tembih ettimdi. Bugün için geleceğini söylemişti. Geldiyse... Sen bilirsin... Bir iki kilo alıver. Başka yok..."

Şöyle bir dolaşmanın yararı

GÜZ sonuydu, "Havanın ağustostan farkı yok," diye mırıldanırken yine de tedbiri elden bırakmamaya karar verdi, askılıktan aldığı hırkayı koluna taktı, cümle kapısından yavaşça sokağa çıktı, yüzünde maske...

Doktor "yürüyüş" vermişti. "Azar azar, sürekli... On dakika dinlen, on dakika yürü. Zamanla artırırsın," diye de eklemişti. "En uygunu sabahın bu saatleri benim için..." Doktorun tavsiyesine uymuş, yürüyüşü yarım saate çıkarmıştı. Evinden belediyenin yeni yaptığı mini parka kadar yürüyor orada dinleniyordu. Böylece birkaç git gel yaptığı zamanlar geceyi rahat uyuyabiliyordu. İşte şu geçtiğimiz iki günü yürüyüşsüz geçirmenin sıkıntısını bu gece yaşamıştı. "Ne yapıp edip yürümeli," diye düşündü ve şimdi yürüyordu. Allah'ın "Yürü ya kulum!" dediklerinden değildi ama şükür ki yürüyebiliyordu.

Yürüyebilmek ne büyük mutluluk... Ve ötesi bir şeyleri yapabilmek... Yiyebilmek, içebilmek... Uyuyabilmek ve uyanabilmek... Dahası görebilmek, duyabilmek, hissedebilmek... Bunlar hangi parayla alınabilir? Hangi bedelle kazanılabilir? Başkalarından bir yardım beklemeden yapabilmek... Kendi işini kendisi görebilmek...

Oturduğu bankta daldı, geçmiş yıllara... "Geçti gitti, koca gençlik!" diye iç çekti. Yürümek ne kelime dur durak yoktu o zamanlar... Gün, koşturmaca sabahın kör karanlığında başlar, akşamın zifirinde zorunlu olarak son bulur... Köy işi bu... Çalışmadan olmaz. Hayvanın mı var, yiyeceğini içeceğini zamanında temin edecek, zamanın-

da vereceksin. Yoksa Yaradan katında sorumlusun... Ekili dikilin mi var bakacaksın, sulayacaksın ki ürün alasın hem de yine Yaradan'a karşı sorumlusun... Elimizin altındakilerden sorumlu tutuyor. Sahiplenmek yetmiyor. Elimizin altındakiler bizim yararlandığımız her şey... Şu hâlde onların hayati gereksinimlerinden, korunmasından, bakımından sorumluyuz. Sahip olmak, sorumluluğunu bilmek ve gereklerini yerine getirmeyi zorunlu kılar. Hem bu, karşılıklı yararlanmanın ilk şartıdır. O yüzden köy hayatı koşturmakla geçer ve öyle geçti. Hele çobanlık... Her hayvandan ayrı ayrı sorumlusun. Satın alıp salıvermek yetmez. Her birinin ayrı ayrı bakımı, temizliği, sağlığı var... Nasıl bir bir tutup sütünü sağıyorsak bir bir bakımını da yapmak gerek... Yani aldığını geri vermek ya da verdiği kadar almak...

Keşke siyasetçilerimiz de böyle düşünse... Ya da vaktiyle davar gütmüş olsalar... Ben olsam meclisin kapısına "Vermeden almak, almadan vermek olmaz," yazardım. Yaradan bile yarattığı kulunun ve bütün yaratılmışların rızkını veriyor önce... Hesabını daha sonra soruyor. Onlar da vaatlerle aldıkları oyların karşılığını, vaatlerinin yarısı kadar olsun geri verseler... Vaat ve oy karşılıklı sözleşme değil midir? Ama yerine getirilmeyen vaadin hesabını soramıyoruz... Onu da "Mutlak Hesap Sorucu"ya havale etmekten başka bir şey gelmiyor elden... Verdiği sözü tutmayanlar, zannediyorlar ki bunun hesabı sorulmayacak.[1]

Daldığı düşüncelerden sıyrılır gibi oldu. Yürüme zamanının geldiğini hesapladı.

Geriye dönüşte yolu uzatıp üst caddeye kadar çıkarak mahalle kahvesinde arkadaşları ile bir iki laf etme isteği belirdi içinde. Geniş dallı çınarın dibine masaları uzak uzak yerleştirilmiş kahveye geldiğinde arkadaşlarından hiçbirini göremedi. Eski tanıdıklardan, buraya nasıl düştüğü meçhul maliyeci ile yanında biri vardı. Yüzü maskeli olduğu için tanıyamadı veya gerçekten tanımıyor da olabilirdi. Selam verdi, yandaki boş masaya oturdu. Diğer tanımadıklarından da selamını alıp karşılık verenler oldu. Merhabalar gitti geldi...

Bahçenin öbür ucundaki çınar gövdesine tutturulmuş tahta bir

[1] (... Hesap görücü olarak Allah yeter.) Kur'an-ı Hakîm Meâli, İsmail Yakıt (Ötüken Neşriyat Yayınları, İstanbul, 2021), el-Ahzab 33/39.

sehpa üzerindeki TV ekranında, geceleyin en ayrıntısına kadar izlediği Okyanus Ötesi seçimleri yine aynı gayret ve fedakârlıkla sayın izleyenlerin bilgisine sunuluyor, görüntülerle naklediliyor, sokaktaki, caddedeki Okyanus Ötesi vatandaşlarla yapılan görüşmeler yansıtılıyor... Ara sıra "ha" mı yoksa "he" mi dedikleri anlaşılmayan hımhım duraklamalarla çevirisi veriliyordu. Çeviride daha çok Okyanus Ötesi lisanın vurgu ve tonlaması yapılıyor, entellik taslanıyor...

Oturanların cümlesi gözlerini ekrana kilitlemiş, garsonun getirip önlerine "Abi, şeker tek mi, çift mi?" diyerek bıraktığı çayların şekerini karıştırırken çıkan kaşık bardak dostluğunun muhabbetinden doğan tıngırtıdan başka ses yok. Bir de TV'dekilerin...

Turan Bey çayını yudumlarken çevreye şöyle bir göz gezdirdi. Tanımadığı bu kahve müşterilerinden kravatlı, takım elbiseli, beyaz yaka gömlekli iki kişiye ilişti gözü. Ayrı masalarda oturduklarına göre birbirini tanımıyor olmalılar. Diğer yanda, girişe yakın oturan biri de oldukça sportmen... Kıyafeti de kendisine uygun, spor ayakkabı, eşofman takımı ve başındaki beresi ile ben buradayım, diyenlerden... İki masayı birleştirmiş üç kişi de maskelerini indirmiş çay simit atıştırıyor. Yakındaki inşaatta çalışan amelelerden olmalılar. Üstleri başları düzgün ama iş yerine varınca değiştirecekler belli ki yanlarında yerlere konulmuş üç ayrı plastik zembil duruyor, üzerleri Okyanus Ötesi seçime katılan adamların boy boy resimleri ile dolu gazetelerle örtülmüş olarak...

TV'ler hâlen Okyanus Ötesi seçimlerin malum sunumları ile yırtınıyor, sayın izleyicilerine en ince ayrıntısına kadar sunmak üzere neredeyse ecel teri döküyor...

Kuyulu Kahve durağında sırtları çantalı üç öğrenci bekliyor, maskeliler ve birbirinden üç dört adım aralıkla durmuşlar, kendilerini okula götürecek servis aracını gözlüyorlar. Durağın arkasından geçmekte olan birine, saygılı bir tavırla selam verdiler. Turan Bey uzaktan tanıyamamıştı. Zaten şimdi insanları tanımak da zor oluyor şu salgından korunmak için takılan maskelerden dolayı. Ta yakına gelinceye kadar tanıyamadığı o saygın kişi meğerse geçen yıl emekli olan mahallelerindeki okulun öğretmenlerinden Korhan değil miymiş... O, kahveye pek uğramazdı. Belki onun da Turan Bey gibi ağrıları tutmuş, şöyle bir dolaşma ihtiyacını duymuş olabilir.

Sessiz, sakin adımlarla sanki yabancı bir yere giriyormuşçasına girişte göründü... Turan Bey eliyle "gel" işareti yaptı, daha çok "buyur hocam" tavır ve nezaketinde... Bu davete mecbur oldu Korhan Hoca. Kahvenin küçük bahçesine, daha doğrusu Kuyulu Kahve'ye girişini Turan Bey'den başkası fark etmedi, günaydınını kimse duymadı. Kendisini davet eden Turan Bey'in masasına yaklaştı, sosyal mesafeye ve sağlıklı kalma kurallarına uygun bir tarzda çekip aldığı sandalyeye yavaşça çöktü, kibarca oturdu. Merhabalaştılar...

Eski öğretmen, canı oldukça sıkkın, birilerine çatacakmış havasında söylendi:

"Bak şu hâle... Sanki kendi başkanımızı seçiyoruz. Ne bu rezillik?"

"Deme hocam, ben de bu durumdan muzdaribim."

"Olmamak mümkün mü?"

Bu arada garson getirdiği çayı "Hocam şeker tek mi çift mi?" alışılmış ifadesiyle masaya koyarken öğretmenin olumsuz el işaretine binaen şeker bırakmadan gitti.

"Gece ağrılarım tuttu, uyuyamadım. Vakit geçirmek istedim. Hangi kanalı parmakladımsa şunların aynısı... Yeter artık... Kabak tadı verdi. Ne bu kendini bilmezlik?"

"Seçim, sayım bitsin, ver sonucu... O kadar… Ne bu yahu Veliefendi yarışları gibi... Boy farkı, göğüs farkı... Allah'ım sen bana sabır, şu insanlara da akıl izan ihsan eyle... Sen her şeye kadirsin."

"Hocam, çayını iç de şöyle adımlayalım."

"Burada olanlara bakıp kahrolmaktan iyidir."

Eski muallim çayını yudumlarken garsona el etti. Hesabı Turan Bey ödemeye davrandı ama mümkün olmadı.

Eski muallim, bir zamanlar izcilik yapmış, izci lideri idi. Şimdi de dağcılara liderlik yapıyordu. Ağır aksak yürürken Turan Bey'in aklına düştü. O da bir zamanlar beş on arkadaşı ile birlikte kırlara çıkıyordu... Diğer kulüpler gibi büyük organizasyonları yoktu, kavilleşip yola düşüyorlar, dağ tepe dolaşıp eve dönüyorlardı. "Ne günlerdi be!" diye içinden geçirdi. Anlatmaya başlamıştı ki öğretmenin telefonu çaldı... Konuştu, kapattı:

"Bize misafir geliyormuş, yoldalarmış... Evi bilmiyorlar... Onları karşılayacağım... İyi günler."

"Gözün aydın... İyi günler..."

Büyük parkın köşesine kadar geldi. Kafasında, o geçmişte kalan kır, dağ, bayır gezileri dolaşmaya başladı. Palmiyenin dibindeki boş sıraya oturdu, öğretmene anlatamadığı hatırayı gözlerinin önüne getirdi, getirdi değil yaşamaya başladı.

Dağların hayali bile güzeldir

ŞEHRİN sonradan kurulan mahallesi olduğu için Yenikent adı verilen bu oldukça dağınık ve o kadar da yeni sayılan binalar arasındaki geniş yollardan geçip de bahçe aralarına daldıklarında güneş epeyce yükselmiş, alınlarından, kulak artlarından damlalar süzülmeye başlamıştı. Dört yoldaştılar. Kendilerine Gezginler adını takmışlardı. Kâh gevezelik ederek kâh suskunluk içinde bahçe kıyısındaki ağaç gölgelerinden yararlanabilmek için tek sıra yürüyorlar. Henüz harcanma aşamasına gelmeyen yiyecek ve içeceklerle ilk ağırlıklarını koruyan sırt çantalarının kolanları omuzlarda içeri dışarı kaydırılıp ağrıyan yerler dinlendirilmeye çalışılıyordu.

Tilkimen ve sarmaşıklar artık gelin oldukları için sağa sola dağılmak veya yolda ot, mantar toplamak gibi oyalanmalar yoktu. Bu yüzden grup iyi yol alıyordu.

Kanyon, kim bilir kaç kere gelip geçtiği, bu uçurum yamaçları hatırlayınca yine ilk günkü gibi ürpertti. Yolun sağında duvar gibi dimdik yükselen bu yar dizisi ona çok haşmetli gelir. Bir keresinde kuşluk vakti çoktan geçmiş olmasına rağmen bu sarp tepelerin koyu gölgesinde serinlemişlerdi. Ama o, bu nimetten ziyade bu yamaçların görünümü ile ilgilendiğini hatırladı. “Şu tabiat kendini ne hâllere sokuyor. Rüzgâr ve yağmura hayran mıyım hayran. Ne usta sanatkâr bunlar... Elbette o yüce sanatkârın izniyle...” diye söylendi mi mırıldandı mı farkına bile varmadı.

Sağ tarafta duvar gibi yarlar, dibinde ise şırıl şırıl akan suyuyla küçük çaycık ne kadar da alçakgönüllü. Biri “Ezerim, çekil oradan!” der gibi tepeden bakıyor, diğeri “Değmen bana, irili ufaklı çakıllar...” diye üzerlerinden akıp gidiyor. Sarplıkların ara verdiği bir tatlı yamaçta bir barakamsı yapı görünüyor. Önünde uzun bir vargel tele, zincirinin ucundan bağlanmış, cinsi bilinmez iri bir köpek yatıyor. Başını kaldırıp gelenlere şöyle bir bakıyor. Bahçeye zarar

vermeyeceklerini anlamış olmalı ki başını tekrar yerine koyuyor. Gözüne, ağzına konan sinekleri kovalamak için olsa gerek az sonra başını kaldırıp iki yana silkeliyor. Yolcuları tekrar dikkatle izliyor, giriş kapısını geçene kadar izleme devam ediyor. Sonra kalkıp yerinde dönüyor ve önceden kuyruk koyduğu yere başını koyarak tekrar uzanıyor. Yukarılarda beyaz gömlekli, polo şapkalı bir adamın zeytin aşısı yapmakla meşgul olduğunu fark ettiklerinde, el sallayıp, "Kolay gelsin!" dileği iletiliyor.

Yokuşları tırmanıyorlar. Yorulunca dinleniyor, kimi zaman da bir çay molası verip tekrar tırmanmaya, yolaklardan dolanmaya, arada durup fotoğraf çekmeye devam ediyorlar...

Yol yine yokuş... Oldukça dik... Dön babam dön oyunu gibi... Ancak bu kez çam ağaçlarının gölgesine sığınmış olmanın rahatlığı var. Oksijen bolluğu biraz sersemletir gibi oluyor ama çabuk geçiyor. Yorgunluklar kalmıyor. Yürüyüş güzel gidiyor. Keyifler yerinde... Bir süre sonra yarım saatlik mola...

"Süre tamam!.. Mola bitti," uyarısının ardından toparlanma… Çantalar sırtlandığı gibi peş peşe yola çıkılıyor. Bu kez az meyilli ve hem şehri hem de ovayı bütünüyle gören bir yamaçtan dolanılıyor. Ovada tek damla sis yok. Şehir berbat. "Biz bu duman içinde mi yaşıyoruz?" diye geçiriyor içinden. Bir de bu şehrin havasının temizliğinden söz edilir. Yaz kış, gün boyu esen meltem buranın havasını temizlermiş. Geç bu martavalları... Bak işte her şey göz önünde... Sisten, dumandan, tozdan evler bile net görünmüyor. Yukarılara çıkmayınca, aşağıdakilerin durumu açıklık kazanmıyor. İnsan, içinde bulunduğu ortamı en iyisi, en güzeli sanıyor. Balık misali... Ama onun tersi bir mantıkla...

Yamacı dolanıp arka yüze geçiliyor. İnternetten çıkardıkları haritada bulundukları yer ve gidilecek yol belirleniyor. Yol, şuralarda bir yerde bitiyor. Ama yüz metre kadar ileride tekrar görünür oluyor. Demek ki uydudan alırken bu yol ağaçlar altında kaldığından görülememiş. Neyse arkadaşlar daha önce bu yoldan geçmişler. Nereye uzandığını biliyorlar.

Ağaçların dalları altından eğile eğile, yer yer makilerin, uzun boylu otların, pürenlerin aralarından sürtünerek geçiliyor. Birbirini kaybetmemek için herkes bir öndekini ve arkasındakini kollayacak. Yoksa ormanın derinliklerinde kaybolup bir uçurumun dibini boyla-

mak işten bile değil. Hep yüksek sesle konuşuyor, bağrışıyorlar; domuz avcılarının kurşunlarına hedef olmamak için... Arada "Kareden çıkın! Resim çekeceğim," diye uyarılar geliyor. Uygun görüntü alındıktan sonra "tamam" tekmilinin ardından devam... Terk edilmiş eski bir Yörük yurdunun yanından, yeşillikler arasındaki insicamı bozan alacık döküntüleri, hayvanlara su vermekte kullanılan kaplar, branda ve muşamba parçaları burada tabiat, insanoğlu tarafından katledilmiş, dedirtiyor.

Kocaman gövdeli ancak yerinin kayalık oluşundan dolayı boy verememiş yerine göre yana doğru eğik büyümüş çamlar arasından eğile büküle yol alınıyor. Yol hem dikleşiyor hem de kayalarla engelleniyor. Koca koca kayalar arasından, oduncu eşeklerinin mi yoksa kaçakçı katırlarının mı olduğu bilinmez nalların, taşlarda açtığı merdivenimsi oyuk izlere basa basa ilerliyor, yükseliyorlar. Bir tepeyi çıkınca soluklanıyorlar. Alçak boylu fakat sık dallı çamların altında denizden esen serin havayı içlerine sindire sindire dinleniyor ve serinliyorlar. Şişelerden birer ikişer yudum su içiliyor. Bu arada iki şair arkadaş dağlarla, dağları aşamayan âşıklarla ilgili şiirler okuyor, alkışlar karşı yamaçtaki kayalardan yankı buluyor. Bu şamata üzerine tepenin öte yamacından bir köpek havlamaya başlıyor.

Şehirden bakınca ufukla birleşmiş gibi görünen Gül Dağı'nın batı ucunda Çakmakçı Boğazı'nı aşmak üzereler. Şiir de tam yerini buluyor. Zihinler gerilere, geçmişe kayıyor...

"Bu geçtiğimiz yolaktan kim bilir kimler geldi geçti. Hangi ağa, hangi tüccar, hangi oduncu veya soyguncu... Hatta hangi efe baskına gitti veya baskın yedi... Kimi yaralı, kimi topal, kimi sakat veya kucakta, sırtta kimler aştı bu geçidi. Bilinmez... Dağların, kayaların dili olsa ya da biz onların hâl dilinden anlar olsak... Belki öğreniriz buraların maceralarını... Bu kayaları, taşları konuşturmanın bir yolu olmalı... Herhâlde hafızalarında kayıtlıdır."

Oh, hava da ne güzel. Rüzgâr arada sırada şiddetlense de insanın bedeninde hoş bir okşama bırakıyor... Kimi zaman yerden kaldırdığı ot ve yaprak kırıntılarını başlara ve yanaklara doğru savurmakta... Ama rüzgârla birlikte gelen sadece toz veya yaprak kırıntıları değil, ormanın derinliklerinden topladığı reçine kokularını da taşıyor. Bu güzel kokularla birlikte bol oksijenli havayı burunlara sokmadan geçmiyor.

Düşünce kervanı yola koyulmuş, düzü, bayırı iyi sarmış... Güzel gidiyordu. Duygular sürüp gidecek, düşünceler yumak yumak çözülecekti.

Sokaktaki vatandaşın fikri

TURAN Karluk, palmiyenin başında duyduğu kuş patırtısı, kanat sesiyle kendine geldi, hayal dünyasından sıyrıldı. Sanki anılarındaki kuşlar uçuştu. Başını kaldırıp baktı, bir çift güvercin birbiri ile didişiyor, biri diğerini kovalıyor, gagalıyor ve arada kaçışıyorlar. "Şu kuşlar, ne mutlu varlıklar..." diye geçirdi içinden. Dizlerini kontrol etti, ovuşturdu ve yavaş yavaş doğrulmuştu ki karşısında genç bir bayanın elinde mikrofon, erkeğin omuzunda bir görüntü kayıt cihazı ile beliriverdiler...

Elinde mikrofon olan bayan işi uzatmadan, doğrudan konuya girdi. Okyanus Ötesi ülkedeki seçimlerle ilgili olarak halktan kişilerin görüşlerine başvuruyorlarmış. Bir nevi "Sokaktaki Vatandaş Ne Diyor?" programı olacakmış. Bakalım bizim ülke vatandaşı, o uzak diyarlardaki seçimlerle ne kadar ilgileniyormuş? Düşünceleri neymiş?

"Böyle ayaküstü mü konuşacağız?"

"Evet... Sokaktaki vatandaş ne düşünüyor, tarzında..."

"Peki öyle olsun... Kesin yayınlanacak mı?"

"Biz söyleşimizi yapacağız... Program yönetmeni karar verir ona..."

"O zaman benim söyleyeceklerim yayınlanmaz..."

"Niye ki?.. Siz düşüncelerinizi söyleyeceksiniz, biz de kaydedeceğiz."

"Peki, sizin dediğiniz olsun... Biraz uzun konuşacağım da..."

Ses alma ve görüntü kayıt cihazları ayarlandı. Güneşin durumuna göre yön değiştirildi.

"Üç, iki, bir... Başla!.."

"Önce sizi tanıyalım, efendim..."

"Ben Emekli Memur Turan Karluk..."

"Biz, bugün 'Sokaktaki Vatandaş Okyanus Ötesi Ülkedeki Seçimlerle İlgili Ne Düşünüyor Programı' için sizin görüşlerinizi al-

mak istiyoruz. Katılmak ister misiniz?"

"Niye olmasın? Her vatandaş gibi benim de bu konuda az çok bilgim var... Diyeceklerim mevcut."

"Peki Turan Karluk Bey... Bildiğiniz gibi... Okyanus Ötesi ülkedeki seçimlerle ilgili görüşlerinizi bize lütfeder misiniz?"

"Ben biraz uzun konuşacağım, ilgi çekmesi için bir masalla... İzah edeceğim."

"İlginç... Sohbetimiz renkli ve neşeli olacak desenize."

"Olabilir... Efendim... Masal bu ya... Tekerlemesiz olmaz."

[Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, elmalar samanda saklanırken...

Her bir ağacında sekiz on kadar serçe ailesi yaşayan bir koru varmış. Kuşların ayrı ayrı yuvası, yuvalarında cıvıl cıvıl yavruları... Ana ve baba serçeler sıra ile yem bulmaya gider, yavrularını doyurup besleyip büyütmeye, yuvadan uçurmaya çalışırlarmış. Ama gel gör ki aşağıda taşlar, kayalar arasında da yılanlar kaynaşırmış. Yılanlar ağaçlara tırmanıp kuşların yavrularını yutarlarmış. Bu yılanların da başkanları varmış yani yılanbaşları. Yılda bir seçimle gelirmiş yılanbaşılığa. Bütün yılanları bir bir organize eder kuşların üzerine salarmış. Kuşlar çaresiz kalır yavrularını kaptırırlarmış. Günler böyle geçerken yavru yılanlar da gelişip serpilmişler. Yılanlıklarını bırakmamışlar ama yılanbaşına rakip çıkanlar olmuş. Derken aralarında kavga çıkmış. Sonunda oturup yeniden yılanbaşı seçmeye karar vermişler. Her grup adayını öne sürmüş. Bu kez adaylar bütün yılanlarla senli benli görüşüp konuşmaya başlamışlar. Seçime bir iki kala yine ortalık karışmış, biri diğerine, öteki berikine sözlü saldırılar başlamış. Bu arada serçeler ne yapmış. Eski yılanbaşının yaptıklarını bildikleri için onun değil de öteki adaylardan birilerinin seçilmesini arzular olmuşlar. Arzulamak şöyle dursun bayağı da candan ister olmuşlar. İçlerinden bazılarını gözlemci olarak dallara kondurmuşlar. Gördüklerini diğerlerine cikciklerle aktarmaya başlamış. Bu arada yılanlar yılan oyu yoklamaları yapıyorlar, her biri, birinin önde olduğunu ilan ediyor, ertesi gün de bir başkasını öne geçiriyorlarmış. Serçeler de kendi aralarında neredeyse bahis tutuşmaya vardırmışlar işi. Derken seçim günü gelmiş. Bizimkiler gözlemcileri, muhabirleri artırmışlar ve yılanbaşı seçimini adım adım takip etmişler. Hem yılanlarda hem de dallardaki serçelerde heyecan doruk-ta. Aday yılanlar ortalıkta sık sık gözüküp taraftarlarına moral verirler-

miş. Serçeler de tuttukları yılanbaşı adayı meydanı turlamaya başlayınca yükseklerden aferin çığlıklarını bastırırlarmış. Seçim sonuçlarını yılanlardan önce serçeler öğrenmiş ve kazanan tarafı tutanlar bayram etmeye başlamışmış ki yeni seçilen yılanbaşı yuvasının önüne çıkmış, oy veren ve vermeyen bütün yılanlara teşekkür etmiş... Etmiş de ne etmiş, ne etmiş?.. Mükâfat olarak ağaçlardaki serçelerin üzerine seferberlik ilan etmiş.]

Benim görüşlerim bu kadar...

"Ama Okyanus Ötesi ülkedeki seçimlerle ilgili tek kelime etmediniz."

"Eh be kızım... Daha nasıl söz edelim? Sen bu konuşmayı müdürüne götür, söz etmiş miyim etmemiş miyim, o zaman anlarsın."

"Peki öyle olsun Karluk Beyim…"

"Ha, unutuyordum, siz de söylemediniz... Hangi televizyon?"

"O-Eyc-Ti-Vi", açılımı Okyanus Ötesi Haber Televizyonu... Akşam yirmi haberlerinde..."

"Neden OHéTéVé değil ki?"

"..."

Başka bir kişinin görüşüne de başvurmak üzere uzaklaştılar. Arkalarından Turan Karluk: "Garibim, iki genç... Ne yapsınlar ekmek parası... Patronlarının neye ve kime hizmet ettiğinin farkında değiller," diye hayıflanarak parktan çıkmak üzereyken belediyenin duyuru hoparlöründen önce metalik bir cırlama, arkasından o meşhur fıyyytlı dank sesi... Durdu, dinledi. Üçüncü büyük şehirde meydana gelen 6,8 şiddetindeki depremde zarar gören depremzedeler için battaniye ve kuru erzak yardımı kampanyasının başlatıldığını "ilanen" duyuruyordu. Yardımda bulunacak olanlar Belediyenin Sosyal İşler Müdürlüğüne başvuracaklar. Ardından "Kaymakamlıktan bildirilmiştir," diye başlayan bir başkasını daha "ilanen" duyurdu. Bir kısım devlet dairelerinin adlarını saydıktan sonra "İl Hıfzıssıhha Kurulunca bu kurum ve kuruluşlara girişlerde HES (açılımı; Hayat Eve Sığar) kodu zorunluluğu getirilmiştir..."

Turan Karluk yine düşüncelere gark oldu. Şu hayat ne garip, ne karmaşık... Kiminin derdi can, kimininki de... Ziya Paşa, nur içinde yatsın... Ne güzel demiş:

"Onlar ki verir lâf ile dünyaya nizâmât
Bin türlü teseyyüp bulunur hânelerinde."

Senin yıkıklar altında kurtarılmayı, hastanelerde iyileşmeyi bekleyen yaralın, barınacak yeri kalmamış aç açığın varken tutmuş Okyanus Ötesi seçimler için sokaktaki vatandaş ne diyor, anketi yaptırıyorsun. Öte yandan yaşı kemale ermiş bir Hatice Nine kimsesizliği yüzünden sosyal yardım için hükûmet konağına gelecek HES kodu soracaksın. Ne olduğunu, neye yaradığını, nasıl alındığını biliyor mu ki... HES lafını duyunca at kovalamada kullanılan "höst!" ile karıştırır zavallıcık.

Parktan çıkıp evinin yolunu tuttuğunun farkına bile varmadı. Köşe başına gelmişti ki eşinin domates siparişi aklına geldi. Geri döndü. Manava uğradı. Manav, henüz gelmediğini, öğleden sonra uğramasını söyledi.

Karnının şişi indi

AKŞAM, anketçi kızın söylediği saatte O-Eyc-Ti-Vi'yi açtı. Haberleri izledi. Deprem bölgesindeki yıkıntılardan, çadırlardaki insanlardan kısa görüntülerle başladı. Kurtarılanlar ekranlara getirildi. İnşaatların sorumluları hakkında oldukça ağır laflar edilerek deprem haberleri bitirildi. Sıra, kardeş ülke ile komşusu arasındaki savaşa geldi. Kardeş ülkenin bayrağının bir tepeye dikilişi görüntüsü eşliğinde geri alınan yerleşim yerlerinin adları sayıldı. Bir iki dakika içinde bu da bitirildi. Bu arada Hazine ve Maliye Bakanı'nın istifasının söz konusu olduğu fakat resmen doğrulanmadığı da bakanın ve bakanlık binasının görüntüsü ile birlikte sunuldu. Sıra Okyanus Ötesi seçimlere gelince önceki görüntülere ek olarak yeni yeni görüntü ve yine "he"li, hımhım dolu çevirilerle, zaman zaman ekran köşelerinde beliren uzmanlara sorular yöneltilerek alınan yorumlarla birlikte uzun bir haber programı yapıldı. Uzmanların görüşleri yetmedi, seçimlerle ilgili haberlerin bitmesi beklenmeden sokaktaki vatandaşların görüşlerine de yer verdiler. Turan Karluk'un beklediği an gelmişti. Kendisi gibi pek çok kişiye, başka başka eli mikrofonlu, omuzu kameralı muhabirlerce [kameranın ve kamera-

manın görünmediğini belirtelim] elde edilen görüşler sunulmaya başlandı. Sekiz on kadar görüş ekrana yansıtıldı. Hemen hepsi konu ile çok ilgilendiklerini, eve götürülecek ekmekten daha önemliymiş hissiyle oluşa dâhil olduklarını ifade ettiler. Çeşit olsun diye "Bana ne bilmem nenin seçiminden" diyeni de gösterdiler. Sıranın kendisine gelmesini bekledi. Belki uzun diye yayınlamazlar derken ekranda göründü. Giriş cümleleri haber sunucusunun da ilgisini çekmiş olmalı ki dikkatini verdiği yüz hatlarından belli oluyordu. Sunucu ekranın sol üst köşesine çekildi, oldukça küçük bir kare içine... Konuşmalar olduğu gibi verildi. Ama sonunda sunucu geniş boyutta ekrana gelip sokaktaki bu vatandaşın görüşlerine katılmadıklarını, sözü edilen ülkenin dostumuz ve müttefikimiz olduğunu, program yöneticilerin dikkatinden kaçmış olabileceğini, böyle bir görüşü bu ekranlardan yayınlamaktan utanç duyduklarını ifade ettikten sonra başka konulara geçti.

Her ne olursa olsun Turan Karluk, amacına ulaşmıştı. Mutluydu. Kurdunu dökmüştü. Hem hiç beklemediği muhalif bir kanalda düşüncesini kamuoyuna duyurmuştu. Nasıl olmuş da Allah basiretlerini bağlamıştı, yayıncının. Sonraki laflar önemli değildi. Yayınlamışlardı ya... Cümle âlem duymuş ve ne demek istediğini pek âlâ anlamışlardı. Sadece O-Eyc-Ti-Vi yöneticileri yaya kalmıştı. Uyandıklarında ise atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiş oldu. "Geçmiş olsun O-Eyc-Ti-Vi'ciler... Sana da geçmiş olsun sunucu bayan. Size de geçmiş olsun çom sakallı çokbilmişler," diye göbeğini sıvazladı, karnının şişi inmiş gibi...

Haberler daha bitmemişti ki, cep telefonu guguk kuşu gibi ötmeye başladı. Açtı, arayan kendisini tanıttı. Az önce bir televizyon yayınında kendisini dinlediklerini ve çok beğendiklerini, yarın kabul ederlerse kendi televizyonlarına misafir edebileceklerini, kabul edip etmeyeceğini öğrenmek için aradıklarını söyledi.

"Hangi televizyon dediniz?"

"YéTéVé... Açılımı Yaş Televizyonu."

"Görüşme, konuşma nerede olacak?"

"Size en yakın stüdyomuzda efendim. Kabul ederseniz yarın sizi tekrar rahatsız edeceğiz."

"Ben söyleyeceğimi, bugün o izlediğiniz programda söyledim efendim, başka ne diyebilirim."

"Sizin engin görüşleriniz bizim için çok değerli. Bizim kanalımızda da aynı şeyleri söyleseniz bile bizim için bir sakıncası yok."

"Peki Yaş... Yarın bu telefondan ararsınız. Görüşürüz."

"Çok teşekkür ederiz Turan Karluk Bey ağabey. Hoşça kalın."

"Hoşça kalın... İyi akşamlar."

Telefonu bıraktı. Masanın üzerinde duran Kur'an-ı Hakîm mealini alarak "burada kaldınız," yazan kitap ayracının bulunduğu sayfayı açtı. Kaldığı yerden okumaya başladı. Hem düşünüyor hem okuyordu. Okuduklarıyla kendini, tartıyor; eksiklerini arıyor bir taraftan da fikirler geliştiriyordu. Bu yüce kitap insanı, insan yapmayı hedeflemiyor mu? Bu insanın kullanım kılavuzu değil mi? Allah yarattığı kulunun, kendini nasıl kullanacağını burada bir bir açıklamamış mı? İnsan, kendini bu kitapta bulmalı değil mi? Kendini bilmeyen neyi bilebilir ki? Benliğini yitiren neyi bulabilir ki? Kendini unutan neyi hatırlayabilir ki? Kendi evini unutan neyin yolunu bulabilir ki? Kul olmanın birinci şartı kendinin ne olduğunu bilmek değil mi? Kendini tanısın, bilsin ki Yaratan'ını bilebilsin. Kendini tanımak, bilmek, varlığının amacını, kime kul olacağını bilmek ancak aklını kullanmakla mümkün değil mi? Okudu, okudukça düşündü... Düşündükçe daldı, daldı gitti... Zihninden fikir kervanları sökün etti. Bir ara okuduğunu görmez oldu. Gözler bir yere çakılı kaldı. Döndü bir daha okudu. Kervanlar bırakmadı ki okuduğunu anlasın... Neden sonra silkindi. Dikkatini, dönüp durduğu satırın üzerinde topladı. Aman Allah'ım... Bu daha da yoğun çıktı. Bir daha, bir daha okudu. ["O, aklını kullanmayanların üzerine pislik/belâ (rics) yağdırır."] Gökten yağmur yerine, kar yerine, dolu yerine pislik döküldüğünü görür gibi oldu. Pislik denilen şey bir tek tür değil ki... Doğal inek, koyun, keçi, tavuk gübresi değil ki yalnızca. Kedi, köpek... Ve insan... Böyle bir şey... Vay ki vay... Bugüne kadar böyle bir şey olmuş mu? Öyleyse burada söylenmek istenen başka şey olmalı... İlla ki gökten inek gübresi düşecek değil ya. Hem de "gökten" diye bir ifade de geçmiyor. Şu hâlde "yağmak" işi gökten değil... Yağar gibi insanın üzerine gelen pis bir şey olmalı. Pislik kelimesinin anlamını biliyordu. Acaba Arapça "rics"in ne gibi anlamları vardı. Lügatlere el attı. İlk olarak "pislik" karşılığı verilmişti. İkincisi "işlenen her türlü kötülük," üçüncüsü "öbür dünyada cezalandırılmayı gerektiren, günah işler," dördüncüsü ise "işkence, zulüm" sonuncusu da

"bela ve musibet" anlamlarını taşıyordu. Bu kelime ile ifade edilenler hiç de hoş bir şey değildi. Bir kere aklını kullanmayan kişi pis ve kötü durumla karşı karşıya kalıyor. İkincisi aklını kullanmamakla günaha giriyor ve bunun için öbür dünyada cezaya muhatap olacak demektir. Üçüncü olarak da eğer bu dünyada zulme düçar olmuşsa bunun sebebi de akılını kullanmamasıdır. Gözleri satırlardan kaydı, ayetleri göremez oldu... Çünkü zihni, gözleri aldı başka ufuklara taşıdı. *[Aklını kullanmayıp da başkalarına uydu olmanın sonucu, onlara kul olmaya kadar gider. Oysa Yaradan'dan başkasına kul olmak, kula yakışmaz.]* Buradaki pislik doğal olan pislik veya gübre değil. İnsanın başına gelen her türlü hoş olmayan işler... Yorulduğunu hissetti. Kitabın arasına "Burada kaldınız," ayracını koydu, kapattı.

Sayıklar gibi söylenmeye başladı: Aklını kullanmayanlar; pislik içinde yaşayanlar... Aklını kullanmayanlar; kötülük işleyenler... Aklını kullanmayanlar; günaha girenler... Aklını kullanmayanlar; başlarına bela saranlar... Aklını kullanmayanlar; zulme uğrayanlar / katlananlar... Fakat, farkına varmayanlar... Niçinini kavrayamayanlar...

Bir televizyon ki bu milletin gözü kulağı, düşünen beyni olması gerekirken aklını kullanmayı öğrenememiş. Bu millete ne faydası olur? Başkalarına uyduluktan, kulluktan öte ne yapabilir? Uyarılar bile uyandıramazsa ne beklenir? El-cevap: Pislik yağar üzerine...

Pislik değil yağan, rahmet

SABAH, toprağın çoktan beri özlemini çektiği yağmur yağıyordu. Uykulu uykulu pencereyi açtı. İçeri dolan serinlik ürpertti, kendine gelmesine yetti. Yetti de üstüne üstelik yağmurun hışıltısı ruhuna ferahlık sundu. "Şükür, rahmet yağıyor, pislik değil..." diye geçirdi içinden. Yundu, arındı; sabah kulluğunu yerine getirdi... Akşam, "Burada kaldınız," yazan ayracı koyduğu yerden meali okumaya durdu. Kıldığı dört rekât için hiç olmazsa dört sayfa Kur'an ve meal okumalıydı. Namazda Fatiha'yı okuyarak Yüce Tanrı'ya "Beni doğru yola ilet," diye yalvarışının karşılığı olarak Allah'ın "Oku" emriyle insanlara gönderdiği "doğruluk yollarını" öğrenmeli, öğrendiklerini pekiştirmeli... Unuttuklarını hatırlamalı, yaptığı yanlışlıkları düşünüp aklının yardımıyla iradesine yön vermeliydi. İbadetten

ve Kur'an okumaktan anladığı buydu. Okumadan bilinmez ki...

Yunus'un bir bercestesi aklına düştü:

"Egriligün koyasın togrı yola gelesin
Kibr ü kîni çıkargıl erden nasîb alasın"[2]

Hem Tañrı'ya "Beni doğru yola ilet," diye yalvaracağız, hem de "Dosdoğru yol budur, al oku," diye verdiği kitaptan bîhaber olacağız. "Oku, doğru yol burada, aklını kullan ve sapma, yoldan çıkanlardan olma!" diye önümüze koyduğu kitabı okumaktan, kendimizi alıkoyacağız ya da üşeneceğiz; başkalarından duyduğumuz kulaktan dolma bilgilerle kulluğumuzu göstermeye çalışacağız. Kimi aldatıyoruz?

TV Programı için

GÜN, her zamanki alışılmışlıkla devam etti. Öğleye yakın YéTéVé'den aradılar. Program için daveti yinelediler. Gelip alacaklar ve program sonrasında eve bırakacaklarmış. Adresi sordular. Her zaman giyimine, üstüne başına, saçına sakalına, tıraşına özen gösterdiği için özel bir hazırlık yapmadı.

Program bitiminde yaya dönmeyi planladı. Günlük yürüyüşünü yapmış olurdu böylece. Bu yüzden telefonunda konumunu belirledi, yol haritasını ayarladı. Gittiği yerden eve zorluk çekmeden dönebilmek için bu gerekli idi. Telefonla, TV'ci geldiğini bildirince "İniyorum," diye karşılık verdi. Ve belki soğuk olur diye pardösüsünü eline aldı. Maskesini taktı, ayakkabılarını giydi ve merdivenlerden indi. Kapı önünde bekleyen siyah lüks otomobilin şoförü indi, kendini tanıttı; kapıyı açarak buyur etti. İçeride bir başka adam oturuyordu. Tanıştılar. Adam, kendini sadece "Yapımcı," diye takdim etti. Çok gitmeden bir büyük iş hanının önünde durdular. İş hanından ziyade bir alışveriş merkezini andırıyordu. Girişte HES ve ateş kontrolü yapıldı. Diğer güvenlik işlemleri eskisi gibi sıkı değildi. Asansörle beşinci kata çıktılar. Koridorda birkaç oda kapısı önünden geçtiler. Üzerinde JASCH GROUP yazan bir kapıda durdular.

[2] Eğriliğini bırakarak doğru yola gelmelisin/Büyüklenmeyi ve kin gütmeyi terk et ki insanlıktan nasip alabilesin.

Kendini yapımcı olarak tanıtan bey avcunu güvenlik aygıtına okuttu, kapı açıldı ve gayet hoşça döşenmiş bir salona girdiler. Burası bekleme salonu olmalı diye düşündü. Program için geldiği belli olan özel ve güzel giyimli bayanla yanında menajeri olduğu anlaşılan kravat, ceket tam takım giyimli, parlak ayakkabılı, beyaz çoraplı bir bey oturuyordu. Gelenlere dikkatle baktılar. Menajer bey ayaklandı. "Saygılar beyim, biz hazırız," diye yapımcıya yılıştı. Yapımcı eliyle oturmasını işaret etti ve kolundaki saati göster ve elini uzatıp beş parmağını gösterdi. "Beş dakika sonra," demek istediği anlaşılıyordu. Herhâlde içeride program çekimi veya yayını olmalı ki gürültü olmasını istemiyor gibiydi.

Boş koltuklara oturdular. Yapımcı bey, "Müsaadenizle!" deyip bir odaya girdi. Az sonra aynı odadan temiz ve üzerine yakıştırılmış giyimli, başı örtülü genç bir bayan geldi. Oturanlara ne içmek istediklerini sordu. Yavaşça söylenen "çay, çay, çay" üzerine geri döndü. Çaylar hemen geldi. Turan Karluk, çayın burukluğunu demli oluşuna verdi. Bardağı bitirmedi, yarım bıraktı.

Çok geçmeden, gözlerinin kapandığını, ağır bir uykunun bastığını hissetti mi bilinmez... Kendini kaybetti.

Bilinçaltında kalanlar

KENDİNİ çok hafif, uçar gibi bir hava içinde, sanki rüyada YéTéVé kameralarının karşısında konuşurken buldu. Karşıdaki dev ekranda kendisini görebiliyordu. Sunuculuğu, bekleme salonunda gördüğü bayan mı yoksa çay getiren mi olduğunun ayırdına varamadığı birisi yapıyordu. Yakasına takılan görünür görünmez mikrofondan şöyle söylediğini hatırlıyor:

"Çobanlık yaptığım yıllarda, işi olan çobanlar birbirlerine koyunlarını emaneten bakıma bırakır işlerini görmeye giderlerdi, mahkeme veya pazar vb. Bir keresinde üç ayrı çobanın aynı zamanda şehirde işi çıkmış. Bana koyunlarını kattılar. Bir hafta kadar bu üç ayrı çobanın koyunlarını kendi koyunlarımla beraber güttüm. Tabii ki koyunlarla beraber köpekleri de kaldı. Bir ara köpekler aralarında dalaştılarsa da sonradan anlaştılar. Şehre giden çobanlardan birisi işi bitince yaylanın yolunu tutmuş. Ben bu

durumu bilemem, ama o çobanın köpekleri huzursuzlandılar... Bir tanesi koyunların yanında kaldı, diğer ikisinden biri önden bizim bakacak dediğimiz çadırlardan gelip geçenin rahatça görünebileceği tepeye çıktı. Diğeri yol ağzında bekledi. Arada sırada tepedeki havlıyor, uluyor; yol ağzındaki de ona 'Hav hav!' diye karşılık veriyordu. Koyunların başında kalan da başını kaldırmış onları gözetliyordu... Çoban arkadaş geldi. Bana şehirden getirdiği 'somun' ekmeği verdi. Koyunlarını ayırdı, köpekleri arkasından tin tin gittiler... Zaman zaman da yaklaşıp bacaklarına sarıldılar.

Köpeklerin, daha görünmeyen tepelerin ardındaki kendi sahiplerini böyle özlemle ve de ilgiyle izlemelerinin sebebini çözebilmiş değilim…"

Yayla evinin soğuk döşeme taşları

YANININ soğuktan üşüdüğünü ve ağrıdığını hissederek uyandı, yoksa kendine mi geldi? Kıpırdandı, karanlık bir yerde, elleri arkasından bağlanmış taşlıkta yatıyordu. Neredeydi? Bu konuşmadan sonra ne olmuştu? Yoksa bu konuşmayı yapamadı mı? Rüya mı gördü? En son hatırladığı demli ve kekre çay... Bardağı yarım bırakmıştı... Sonra gözleri kapandı... Yavaş yavaş ne olduğunu anlamaya başladı... Kendisine düzen kurulmuştu.

Yanı başında inilti mi yoksa hırıltı mı olduğunu anlayamadığı bir ses duydu. Demek ki yalnız değildi. Kendisi gibi birini daha etkisizleştirip bu izbeye bırakmışlardı. Veya atmışlardı… Neredeydi? Neresiydi? Sebep? Ayaklarının, daha doğrusu dizlerinin yardımı ile sesin geldiği yana döndü... Gözlerini karanlığa alıştırmaya çalıştı. Ama nafile... Hiçbir şey görünmüyor, kim var kim yok bilinmezdeydi. Derken diğerinden anlaşılır sesler gelmeye başladı.

"Yok... Yok diyorum size... Yapamam. Hayır, planlar bende değil... Bankada... Kasada... Şifresi... Hatırlamıyorum... Hayır, bir yere yazmadım... Üçüncü... O..."

Kıpranma sesinden adamın da kalkmaya davrandığını ama kendisi gibi kalkamadığını anladı. Ses veren kendisi oldu:

"Bey kardeş, seni de mi?.."

"Bura... Nere?.."

"Ben de bilmiyorum. Ellerim bağlı…"

"Benim de... Of ayak bileğim ağrıyor..."

"Arkanı dön, ben de... Seni çözmeye çalışayım. Becerebilirsem..."

"Canını acıtmıyorum ya... Düğümün birini açtım gibi... İpin ucunu bulabilsem..."

"Dizlerime dolamışlar."

"Dizlerini biraz bük, ip gevşesin... Diğer düğümü de bu kadar gevşeteyim... Elin aradan çıkacak kadar açabilsem..."

Nihayet uzun uğraştan sonra her ikisi de bağlarından kurtuldular. Karanlıkta birbirlerini görmeden kısaca tanıştılar.

"Bunları sonra konuşuruz. Buradan kurtulmanın yolunu bulalım."

Ördek ve kaz

KENDİNİ yokladı... Telefon yerinde duruyor, ancak telefona benzer zararlı hayvan kovucu yoktu. Dönüşte yürümeyi planladığı için aynı zamanda elektronik yakın savunma aleti olarak da kullanılabilen köpek ve diğer zararlı hayvan uzaklaştırıcısını yanına almıştı. Akıllı telefon görünümündeydi. Demek ki telefon zannedip almışlar. Ve telefonu görmemişler. Bu arada yaptığı konuşmayı kaydetmek üzere kol saatini kayda ayarlamıştı. Karanlıkta hâlen kayıtta olup olmadığını anlayamadı. Telefonun el lambasını yaktı, çevresine şöyle bir dolandırdı. Kısaca görmesi gerekenleri gördü. Ve güç bitmesin diye telefonu tamamen kapattı. Arkadaşının elinden tutarak ışık yaktığında bellediği kapıya doğru yöneldiler. Kapının kolunu el yordamıyla buldu; sessiz olmaya çalışarak çevirdi, kapı açıldı... Kilitlenmemiş... Demek ki buralarda bir gözcüleri veya bekçileri olmalı... Ses çıkarmadan, ayaklarının ucuna basarak dışarı çıktılar, gece karanlık... Kapıdan sonra hemen bir taş kaldırım geldi. Eski tür döşeme taşları ile döşenmiş Arnavut kaldırımı gibi bir şey... Ne bekçi ne de bekçi köpeği, hiçbir kimse, hiçbir şey yoktu. Tuzak olabileceğini düşünerek ilerlemeyi bıraktı. Arkadaşı hiçbir şey demeden ona tabi oluyor... Üzerindeki şoku atlatamamıştı. Geri döndüler. Duvarın köşesinden çite benzer bir görüntüye doğru ilerledi. Arkadaşını da oraya sürükleyerek, yere çökmesini eliyle omzundan bastırarak işaret etti. Her ikisi de çöktü.

Amacı, saatindeki konuşmaları, çok yavaş sesle telefonundan

dinlemek ve evden çıkarken açtığı yol kaydını incelemek...

Önce ses kaydını açtı. Çay getiren bayanın sesi olmalı:

"Şeker ister misiniz?"

Atlattı... Biraz ileriye aldı.

"Patron, ikinciyi de aldık. Sorun yok... Tam izole..."

"..."

"Yoldayız, barınağa varmaya az kaldı."

"..."

"Emriniz olur, içeri atıp hemen döneceğiz. Öteki 'keklik'i almak için... Zamanımız var, 'ördek'le 'kaz' en az iki saat...

Kayıtlara göz gezdirdi, bu konuşmadan sonra iki buçuk saat geçmiş... Adamların gelmiş olması lazım... Demek ki iş planladıkları gibi gitmemiş... Gecikme olmuş... Ama neredeyse gelirler... Bizi içerde bulamazlarsa aramaya çıkarlar."

"Buradan hemen uzaklaşmamız gerek," dedi arkadaşına fısıltıyla...

Kalktılar, topallayan arkadaşını koltukladı, çitin dışına çıktılar. Boş bir alan ve nihayetinde koyu karalık vardı. Gelen uğultudan anlaşılıyor ki karalık, ormana ait. Ormana dalmak umuduyla o yana yöneldi. Çitten bir dayak söktü, asa olarak kullanmak, düşmemek için. Yavaş yavaş, seke tökezleye ormana vardılar. İkide bir durup etrafı dinliyordu, kimse veya tehlikeli bir durum var mı diye... Ormanın içine girdiler. Ancak ormanın artırdığı karanlıktan dolayı hiçbir şeyi göremiyor ve ne çukuru ne de çalıları ayırt edemiyorlar, bu durum kendileri için tehlike oluşturuyordu. Telefonun el fenerini de açmak istemiyor, hem güç tükenebilir hem de ışıktan görülebilirlerdi. Kurtulmuşken yeni bir tehlikeye meydan vermemek gerekiyordu. Bir süre sonra gözleri bu karanlığa alışır gibi oldu, sağ tarafta yukarıya doğru bir yolak bozarıklığı uzanıyordu. Kalktı, arkadaşını da tutup ayağa kaldırdı. Durumunu sordu. Yürüyüp yürüyemeyeceğini... Olumlu cevap üzerine yolaktan tırmanmaya başladılar, yukarılara çıktıkça etraf seçilmeye yüz tuttu. Bir açıklıkta yıldızlara baktı, neredeyse sabah olmak üzere. Birazdan tan yeri ağarır. Gündüz olmadan buradan uzaklaşmaları gerekiyordu. Epeyce tırmandıktan sonra bir kayanın dibinde buldular kendilerini. Kayanın çobanlar ve yaban hayvanları tarafından sığınak olarak kullanılmış olabilecek bir oyukluğuna ilişti gözleri.

"Biraz dinlenmeliyiz," dedi usulca.

Sırtlarını kayanın meyilli taşlarına yasladılar, ayaklarını uzattılar. Telefonu açtı, evden çıktıktan sonraki yol kayıtlarına göz attı. Dolaştırılan yerler ve yollar belirdi. En son geldiği yeri büyültüp nerede olduklarını kestirmeye çalıştı. Yakınlarında bir karayolu görünüyor... Karayolunu ilerletti... Bir yerleşim yeri buldu. Bulundukları yerden bu yerleşim yerine inen orman yolu da mevcuttu. Bir diğer yol da bağlanıp atıldıkları "barınak" diye adlandırılan bir bahçe veya dağ evi olabileceği anlaşılan yere doğru gidiyordu. O yolun ters istikametine gittiklerini, dolayısıyla iyi ettiklerini anladı. Güç bitmesin diye kapattı.

Ayı sesi

KARANLIK açılmış, ortalık aydınlanmaya başlamıştı. Renkler seçilmese de koyu ve açık griliklerle çevre seçilir olduğu için kalktılar. Belirlediği yerleşim yerine doğru yavaş yavaş yürümeye başladılar. Kendisi vaktiyle dağlarda yürüyüş yaptığı için bir sıkıntı çekmiyor; dizlerinin ağrısına da aldırış ettiği yoktu. Ama arkadaşı, düz yoldan, asfalttan hiç çıkmamış olmalı ki sık sık tökezliyor, düşmemek için kendisine tutunmak zorunda kalıyordu. Epeyce yükseldiler, güneş de burnunu göstermeye başladı. Güneşi arkalarına alıp yollandılar. Bir tepemsi yerde durup dinlendiler. Başlarına gelenleri anlattılar, iki çift laf ettiler.

Arkadaşı meğerse elektronikçiymiş. Yeni bir alet üzerinde çalışıyormuş. Birileri, yasadışı bir işte kullanmak üzere bir bilgisayarlı algılayıcı istemiş. O zaten, onların istediğinden daha ileri teknikte bir alet geliştirmişmiş. Kendisine, buluşunun patentini alması için sponsor olmak isteyen bir kuruluşun adamları tarafından alınıp işlem yapmak üzere resmî bir daireye götürülmüş. Çay ikram etmişler. Çayını güç bela içmiş. Gerisini hatırlamıyor.

"Çay getiren bayanı hatırlıyor musun?"

Tarif, aynen kendisine çay getireni okşuyordu. Konu anlaşıldı.

"Sen de, ben de aynı şebekenin avıyız. Üçüncüsü kim acaba?"

"Üçüncüsü de mi var?"

"Evet, konuşmaları benim saatte kayıtlı... Bizi bırakıp onu almaya gitmiş adamlar... Bize 'ördek, kaz', ona da 'keklik' diyorlar."

"Allah aşkına şu konuşmaları ben de dinleyebilir miyim?"

"Güç bitmesin diye kapattım. Belki gerekli olur."

"Benim telefonu almışlar..."

"Benimki duruyor. Saatime bakmamışlar bile... Dikkat etseler fark ederlerdi. O zaman işimiz zordu. Şimdi bu tepenin üzerinden aşağıya, bir yerleşim yerine orman yolu gidiyor... Getirildiğimiz yolun aksi tarafına... O yerleşim yerine varıncaya kadar sabredeceğiz."

Aşağılardan gelen seslere kulak verdiler. Derinlerden ve uzaktan yaban hayvanı sesi geliyor...

"Ayı bağırtısına benziyor. Çok kızgın. Buralara ulaşmadan köy mü kasaba mı her neyse oraya bir an önce inmeliyiz. Zararlı hayvan kovucumuz yok yanımızda, telefon sanıp almışlar."

Güvenlik kontrol noktasında

TEPEDEN aşağı doğru inerken ağaç çileklerini gördüler. Arkadaşını bir ağacın dibine oturtarak kendisi yakındaki ağaçlardan çilek topladı, kopardığı bir bitkinin büyük yaprağı üzerine yığarak getirdi. Birlikte yediler. Dün öğleden beri aç olduğunu hesapladı. Açlığa çare olmadı; susuzlukları geçmese de etkisini azaltmıştı. Kalkıp yürüdüler. Orman yolu aşağılarda bir asfalt yolla birleşti. Yerleşim yerinin sağ taraflarında olduğunu tahmin ederek asfaltın kıyısından yürümeye devam ettiler.

Uzaktan evleri ve minareleri gördüklerinde vakit öğleye yaklaşıyordu. Önce bahçe aralarına seyrek kurulmuş evleri geçtiler. Girişte jandarma aracı çakarını yakmış duruyordu. Anlaşılan kontrol için yol kesmişlerdi. Sevinerek araca doğru yürüdüler. Noktadaki jandarma, araç kontrolü görevi yaptığı için iki kişinin kendisine doğru gelişini yadırgadı. Görevli ere, üstleri ile görüşmek istediklerini söylediler. Er, yol gözlemeyi bırakarak, araca doğru bir iki adım attı:

"Komutanım, sizinle görüşmek isteyen iki kişi var."

"Gelsinler, gönder!" emri üzerine "Başüstüne"yi çakıp bizimkileri araca yönlendirdi. Kendisi görev yerine döndü.

Durumu anlattığında, başçavuş durgunlaştı.

Telefonla bir yerleri aradı. Kaçırılan iki kişinin kendi çabaları ile kurtulup yanlarına geldiğini ifade etti. Telefonu uzun süre "Evet komutanım. Tamam komutanım; emriniz komutanım," ara cevapları ile dinledi.

"Demek, siz de," dedi. Sonunu getirmedi.

"Nasıl, biz de?"

"..."

Turan Bey, komutandan, güç yükleme aygıtı istedi. Fakat telefonuna uygun bağlantı kablosu bulunamadı. Bu arada komutanın kendilerine verdiği maskeleri taktılar. Telefonla evini aramak istedi, komutan izin vermedi.

"Şimdi olmaz, durum ciddi,"

Komutandan öğrendi ki kadıncağız, eşi gelmeyince polise haber vermiş. Polis aramaya başlamış. Kendisini televizyoncuların program için götürdüğünü söylemiş. Hangi televizyon olduğunu bilmiyormuş. Komutan:

"Siz açsınızdır... Buyurun bizim kumanyaları bölüşelim."

O zamana kadar, midelerinin durumunu düşünememişler, birer avuç ağaç çileğiyle duruyorlardı. Birden açlık hissi bastırdı.

Yemek boyunca konuştular, olanları anlattılar. Komutan:

"Şansınız varmış, Allah sizi korumuş... Sizi kaçıranların kim olduğu şimdi anlaşıldı. Bir başkasını daha kaçırırlarken kaza yapmışlar... Kaza da değil de ne desem belaya çatmışlar."

"Nasıl? Kimler?"

"Şehirden bu tarafa gelen yolda bir dörtçeker orman içinden geçerken bir ayıyla yavrularına çarpmış. Yavrular ezilmiş. Bu arada dörtçeker yoldan çıkmış, bir ağaca toslamış. Ana ayı, araçtan çıkıp kaçmaya çalışan iki adamı ve araçta bulunan eli bağlı birini parçalamış. Ayı yaralıymış. Ayının öfkeli ve acı acı bağırtısı üzerine millî park korucuları olay yerine gelmişler... Ayı da zaten künyeliymiş. Güç bela ayıyı uzaktan atılan şırınga ile bayıltmışlar.

Şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklardı, neredeyse. Kısa süre sonra bir polis aracı geldi. İki arkadaşı bindirip götürdüler.

Ayının kurtardığı iki adam

İLÇE karakoluna vardıklarında karakol önünde alınan geniş güvenlik önlemleri dikkat çekiyordu. Arkadaşı adını söylemişti ama unuttu. Olayın şoku ve kaçgöç arasında hatırda tutmak mümkün mü? Tekrar sormayı da akıl edememişti. Can pazarı işte… Sorsalar kim diyecekti? Sadece elektronikçi olduğunu biliyordu. Demek ki can korkusu, sosyal ilişkilerde yardımlaşmayı güçlendirirken tanıma ve tanışma yanını üçüncü hatta sonuncu plana itiyordu.

Karakolda ifadeler alındı. Adı, soyadı, iş ve meslekler kaydedildi. Olayın etkisinden bir türlü sıyrılamıyorlardı. Komutanın "Ayı yavrularına çarptıkları için geç kalmışlar veya gelememişler de kurtulmuşsunuz, yoksa..." sözünü hatırlayınca ürperdi.

Sağlık kontrolleri çağrılan bir hekim tarafından yapıldı. Arkadaşının ayak bileğinde bertilme olduğu ama bunun nasıl olduğunu bilmediği de kayıtlara geçirildi. Kendilerine verilen maskeleri taktılar.

Bir odada beklemeye alındılar. Sebebini bilmiyorlardı. Kendilerini kaçıranların kim veya kimler, hangi amaç taşıdıklarını, örgütlü mü ya da münferit mi olabileceğini sormuşlardı. Buna o an düşünce karmaşasından ya da yaşadıkları olayın sarsıntısından kurtulamadıkları için bir cevap verememişler... Ancak kişilerin kendilerini tanıttıkları TV ve aracı şirket isimlerini vermiş, polisler ise araştırmalarında böyle herhangi bir isme rastlanmadığını bildirmişlerdi. Ve bu odaya alınırken "Aklınıza yeni bir şey gelirse..." diye tembihte bulunmayı ihmal etmediler. Bir süre sonra Turan Karluk'ta şafak attı. Hatırlayabildi, ses ve yol kaydını açmıştı. Hemen kalkıp telaşla emniyet müdürünün odasına daldı.

"Müdür bey, bir şey var... Bir değil iki... Hem de... Benim beyinsiz kafam, nasıl da unuttum."

"Ne... Neyi?"

"Ben evden çıkarken eve yaya dönerim, yürüyüş yapmış olurum diye telefonu yol belirleme ayarına almıştım. Ayrıca televizyonda yapacağım konuşmayı da kayda almak için saatimin ses kaydını açmıştım. Şimdi aklıma geldi... Bunlar işinize yarayabilir mi?"

"Hem de nasıl?"

Müdür, birini sesledi. Gelen bayan polise:

"Şu telefondaki yol kaydını kopyalayıp çıktısını alın ve hemen bana getirin. Ha bir de saatteki konuşmaların kaydını istiyorum.

Bunu yaparken engellemeyi açın veya iletişim kartını çıkarın, telefonun bulunduğu yer tespit edilmesin. İş bitince de hemen kapatın."

Turan, bayan polisin arkasından başka bir odaya girdi. Turan Bey'in verdiği şifrelerle cep telefonunu açarak bilgisayara bağladılar yol kaydını kopyaladılar. Saati de cep telefonuna irtibatlandırıp konuşmaların kaydını bir CD'ye aktardılar.

Belgeler emniyet müdürünün önüne geldi. TV stüdyosu diye götürülen bina kolayca tespit edildi. Elleri bağlı ve baygın olarak atıldıkları bina da bulundu. Adresler ve koordinatlar genel müdürlüğe ve istihbarata ulaştırıldı.

Müdür kapıdan göründü, eliyle Turan Karluk'a gelmesini işaret etti. Turan Bey, odaya girince kapıyı kapattı; sakin ve oldukça yavaş bir sesle:

"Turan Bey kardeşim, senin saatinin ve telefonunun güç bağlantısını kesmek, kartını kırmak ve el koymak zorundayız. Çünkü, bu aygıtlar izlenebiliyor. İyi ki vaktiyle kapatmışsınız. Yoksa sizin buralara geldiğiniz ve sağ olduğunuz malum kişilerce tespit edilebilirdi. Yani ki sen bundan sonra bu saati ve telefonu kullanamayacaksın. Üstlerimden aldığım emir böyle... Hem senin hayatın tehlikeye girer hem de... Şu an ayrıntılı bilgi vermediler. Sanırım sizi götürdükleri büroya operasyon düzenleniyor. Sonra anlarız... Şimdi sakin olun... Bekleyeceğiz."

Daha sonra Turan Karluk'un arkadaşını tekrar çağırdılar. İkisinin daha önceden birbirini tanıyıp tanımadığı soruldu. Arkadaşın adı Şahap'mış. Elektronik tahsil etmiş. Birkaç yıl, bir TV imalat firmasında çalışmış, yurt dışına gidip gelmiş. Buradaki işler onu tatmin etmemeye başlamış. O daha aktif ve araştırmacı bir konum istiyormuş. Bir yerli ve iki yabancı ortak tarafından işletilen bir telefon-telsiz üretim şirketine geçmiş. Yabancı şirketlerden birisi ona kendi ülkesinde iş vermiş. Durumu ve parası iyiymiş. Zamanla kendisine bir takım teklifler gelmeye başlamış. Teklifin özeti uzaktan, belirli bir koordinat ve yükseltide bulunulan yerdeki kişilerin konuşmalarını dinleyebilecek bir düzenek kurmak, bunu taşınabilir bir alet hâline hatta mümkünse mikro düzeye indirebilmekmiş. Araştırma ve mucit merakı hoşuna gitmiş. Çalışmaya başlamış. İş ilerledikçe yapılan çalışmaların, planların birer örneği istenmiş. Neredeyse planları ücretle takas eder olmuşlar. Bu durumun pek de hayra

alamet olmadığını sezinler gibi olmuş. Bundan sonraki planlarının birini hatalı, diğerini doğru hazırlamış. Doğruyu bir mini bellekte yedeğe aldıktan sonra bilgisayardan silip kiraladığı bir banka kasasına bırakmaya, hatalıyı da patronlara sunmaya başlamış. Bir iki yıl böyle devam etmiş. İstedikleri aygıtın ilk örneğini yapmış bitirmiş. Aygıt, banka kasasında sakladığı planlara göre yapılmış.

Aygıtın ilk denemesi için kendisine bir koordinat ve yükselti verilmiş. Şirketin üst düzey elemanlarının hazır olduğu bir toplantıda sunulmuş, gösteri. Kulaklıklardan tartışmalı bir toplantının sesi gelmeye başlayınca herkes suspus olup dinlemeye koyulmuş. Şahap Bey diğerlerinden önce uyanmış. Verilen koordinat ve yükselti TBMM toplantı salonu imiş. Türkiye Cumhuriyeti başkentinde ve Meclis'te yapılan görüşmeler, hiçbir ara aygıt veya verici olmadan binlerce kilometre uzaktan izlenebiliyor. Konuşmalar bir tercüman aracılığı ile oradakilere aktarılmış. Bütün yetkililer, Şahap Bey'in üzerine atılmışlar tebrik için. Adamcağız neye uğradığını şaşırmış. Ne yaptım ben diye hayıflanmaya durmuş... Ama, patrondan yeni bir teklif gelmiş:

"Bunun görüntülüsünü istiyorum..."

Odadakiler, hayretlerini gizleyemiyor, "Bravo Törki, bravo Tschaap..." diye takdirlerini arz etmişler.

Şahap'ın pişmanlığı, hayıflanması devam etmiş. Anlattığına göre aygıtı kurmak ve birbiri ile irtibatlandırmak oldukça karmaşıktı. Bunu ancak kendisi başarabilirdi. Böylece biraz rahatlar gibi oldu. İşi burada bırakırsa... Ama nasıl? Onlar bunu pekâlâ geliştirebilirlerdi. Kendilerine teslim ettiği planlara göre bunu yapmaları imkânsızdı. En sonuncusu, bilgisayara yüklenip çalıştırıldığında kendisini siliyor ve bilgisayarı bozuyordu.

Bir şeyler yapmalıydı. Ancak olayın şokundan kurtulamamış, sarsıntı devam ediyordu. İzin istedi. Birkaç gün dinleneceğini, beyninin algılamaz hâle geldiğini ifade etti. Ve gerçekten de şu an etrafta olanları yeteri kadar algılayamıyordu. Kimseyle irtibat kurmadan kendisine ayrılan konutta kalmak şartıyla kabul edildi. Bu durum gizli kalmalıydı. Belki kaçırılabilir... Önlem olarak...

İş yerinden oldukça uzakta ormana bitişik bir çiftlikte tek katlı bir konuta yerleştirildi. Zihni bu işten nasıl kurtulacağının muhakemesi ile geçtiği için dinlenmek mümkün olamıyordu. Akşama kadar

kanaldan kanala atlayıp kimi haber, kimi belgesel kimi zaman da film izliyordu. Konutta, beşinci gününü doldurmuştu. Fakat kafası hep ne yapacağını, ne yapması gerektiğini; bu beladan kurtulma yollarını arıyor ama bir yol düşünemiyor... Çünkü zihnini bir türlü toplayamıyor, "Ne yaptım ben?" diye pişman oluyordu.

Haberleri izlerken bir patlama ve yangın haberi geçti. Program sonunda haberin ayrıntıları verilmeye başlandı. İş anlaşıldı ki çalıştığı firmaya sabotaj düzenlenmiş ve bina uçurulmuş. Kendisi burada tamamen yalıtıldığı için, kendisinden şüphe edilmesi imkânsızdı. Yine de kendisinden şüphelenildi. Sonraki günler ve haftalar soruşturma üzerine soruşturma, ifade üzerine ifadeyle geçti. Nihayet özel konuttaki beş buçuk günlük kamera kayıtları incelendi, ne kendisinin dışarıya çıktığı ne de dışarıdan birinin geldiği, telefon vb. ile de hiçbir yerle irtibatının olmadığı anlaşıldı. Soruşturmayı yapanlar, burada geliştirilen aygıttan habersiz görünüyorlardı. Ama, bunun başka bir ülkedeki ayağı mutlaka vardı ve bunu biliyor; yalnız, kim olduğunu bilmiyordu.

Sabotaj öyle bir anda yapılmıştı ki şirketin bütün üst düzey yönetim elemanları, hatta adı bilinmeyen yabancı biri de -şirketin veya örgütün dışarıdaki başlarından biri olmalı- yanan ve ölenler arasındaydı. Polis ve adli soruşturmaların lehine sonuçlanması üzerine memlekete döndü.

O günden sonra hep tedirginlik içinde, başına bir bela geleceğinin korkusu içinde yaşadı. Hatta bu yüzden evlenmedi bile. İki yıl önce annesini de kaybetti. Yalnız yaşamaya başladı. Memleketini de terk etti. Şimdiki yaşadığı büyük kente geldi, küçük bir daire aldı. Birikmişi ve sigorta aylığı ile yaşamını idame ettirmeye çalıştı. Geçen haftaya kadar, hiçbir şey olmamıştı.

Geçen hafta telefonla aranmış. Arayanlar bir aracı şirket olduklarını söylemiş. Devletten "ihtira beratı" alınmasında aracılık ediyorlarmış. Kendisinin de bir elektronik buluşu olduğunu öğrendiklerini, bunu yasallaştırmasının iyi olacağını. Başkalarının da bu konuda çalıştığını, kendisi erken davranmazsa kayba uğrayacağını söylemişler. O da kendisinin birkaç yıl önce bir çalışmasının olduğunu, ama onu dışarıdaki bir bankada unuttuğunu söylemiş. Israr etmişler, onun planlarını getirtebileceklerini ve bu buluş belgesini kendisine sağlayacaklarının garantisini vermişler. Peşini bırakmamışlar, ikna

etmek için dakikalarca telefonda dil dökmüşler. Telefonu biri bırakmış diğeri almış. Kendisini tanımadıkları ve adres de vermediği için sadece telefonla görüşüyorlarmış.

Ve dün için sözleşmişler. Metro durağından araçla almışlar ve şirket bürosuna götürülmüş. Orada, bankanın adını ve kasanın şifresini sormuşlar. O anda aklına çalıştığı firmaya düzenlenen sabotaj gelmiş, yaptığı sunum dolayısıyla duyduğu pişmanlık bir bir gözünün önünden geçmiş. Bankanın adını ve kasanın şifresini vermemiş. Bunun üzerine biraz düşünmesi için bekleme salonuna almışlar. Kendisine çay ikram etmişler... Gerisini hatırlamıyor. Karanlık bir yerde, taşlar üzerinde yatarken ayıldığını ve yanındaki arkadaşının yardımıyla bağlarından kurtulduğunu, bileklerinin ip izleriyle mosmor olduğunu söyledi.

Emniyet Müdürü, başka odaya geçti. Bir yere telefon etti, uzun uzun konuştular. Neden sonra döndü.

"Arkadaşlar, çok büyük ve tehlikeli bir örgütle karşı karşıyayız. Çok yönlü ve çok uluslu bir şebeke. Sizi bırakamayız. Şimdi sizin burada olduğunuzu bilmiyorlar ama evlerinize dönerseniz mutlaka size başka bir şekilde bela olurlar."

"Ne yapacağız? Evdekiler..."

"Şimdi, buraya arkadaşlar gelecek. Onlar size ayrıntılı bilgi verecek. Sakın ola ki evi veya arkadaşlarınızı aramayın. Telefon açmayın. Şimdi misafirhaneye alacağız, önce şu arka odada üzerinizi değiştirin... Polis kıyafetinde olacaksınız, bundan sonra."

"Bizi tanımasınlar diye mi?"

"Evet... Sizin tanınmanız, yalnız size değil bize ve teşkilatımıza da zarar verir. Ve misafirhanemizde kalabilmeniz için..."

Ölmeden mezara konulanlar

İKİ KADER arkadaşı, polis misafirhanesinde, polis gibi misafir kaldılar. Kendilerine birer polis kimliği verildi. Kimlikteki adları başka idi. Kimliği veren memur:

"Bundan sonra bu isimle dolaşacaksınız... Önceki isminizi tamamen unutunuz. Hayatınız buna bağlı."

Turan Karluk'a verilen kimlikte adı soyadı hanesinde Doğan

Dağlı yazıyordu. Arkadaşınınkinde ise Halim Taşkın...

Misafirliklerinin üçüncü günü idi. Odalarına bırakılan gazete haberlerini okurken kendilerinden bahsedildiğini gördüler.

"B...-M... Yolunda Ayı Vahşeti" başlığı atılmıştı. Haberin özeti şöyleydi. "M... istikametine seyreden bir özel araç, ormanlık alandan geçerken yola aniden çıktığı sanılan bir ayının iki yavrusunu ezmiş ve yoldan çıkıp bir çama çarparak devrilmiş. Yavrularının öldüğünü gören ayı canavarlaşmış, araçtakileri tamamen parçalamış, kişilerin tanınması mümkün olmamıştır. Daha sonra orman evinde bulunan iki kişiyi de parçalamış. Ayının bağırtısı üzerine bölgeye gelen millî park görevlileri, ayıyı uzaktan uyuşturucu mermi atarak etkisiz hâle getirmişler ve tedavi altına almışlardır. Ayının parçaladığı kişilerin kimliklerini tespit amacıyla DNA örneklerinin alındığı, kimlik tespiti için çalışmaların başladığı, bu amaçla yakınları kaybolan kişilerin güvenlik güçlerine başvurması talep ediliyor." Jandarma komutanının anlattıklarına uyuyor fakat bu gazete haberi kendilerini de ayıya parçalatmıştı. Şimdi yeni adların niçin verildiği daha iyi anlaşılıyor.

Üç gün sonraki gazete haberinde ise "Ayının Parçaladığı Kişilerin Kimlikleri Belli Oldu" başlığını taşıyor ve "Turan Karluk ile Şahap Orcan'ın kimliklerinin tespit edilerek cesetler yakınlarına teslim edildi, diğer üç kişinin arayanı çıkmamış ve alınan DNA örnekleri koruma altında tutulmaktadır," ifadeleri yer alıyordu. Turan Karluk, yeni adıyla Doğan Dağlı tebessümle Çanakkale Türküsü'nü hatırladı, "Ölmeden mezara koydular beni," diye mırıldandı.

"Şimdi ne olacak? Ne yapacağız, nasıl yaşayacağız?"

Polis üniformasıyla

KENDİSİ için eşinin ve çocuklarının döktüğü gözyaşlarını tahayyül ediyor, içi ezim ezim eziliyor, yapacak bir şey bulamıyordu. Bir televizyon programında anlattığı masalın nelere mal olduğunu... Bir masalın kimleri gazaba getirdiğini... Bu işin ucunun nerelere kadar uzanmış olabileceğini... Devleti, güvenlik güçlerini ne kadar uğraştırdığını, daha da uğraştıracağından başka... Belki savaş bile çıkar... Ne kadar ızdırap verici bir yaraymış ki... Gocunan gocunana...

Artık polis üniforması içinde çarşı, sokak, cadde demeden dolaşıyorlar, arada sırada maskesiz gezenleri, sosyal mesafeyi korumayanları uyarıyorlardı, bir polis gibi... Turan Karluk, yeni adıyla Doğan Dağlı yakında yaş haddinden emekli olacağını söyleyip şüphe uyandırmamaya çalışıyordu.

Bir gün, misafirhanenin lokalinde otururlarken, emniyet müdürünün kendilerini çağırdığını söylediler. Müdür:

"Arkadaşlar, sizi her ne kadar polis kıyafeti ile gizlemeye çalışsak da yüzünüzden tanıyabilirler. Üstlerimiz özel tedbirler düşündü. Gizlice plastik cerrahiye göndereceğiz ve yüz görünüşünüz değiştirilecek. Sizin ve bizim için, ülke için en iyisi bu..."

"Allah'ım daha neler göreceğiz?" diye söylendi yeni adıyla Doğan Dağlı.

Değişen yüzler

AMELİYAT sonrası bir süre kendi yüzlerine alışmaya çalıştılar. Doğan Dağlı'nın alnı genişlemiş, burnu kütelmiş, çenesi toparlak bir hâl almış, yanakları ise tombullaşmış, iki yanağına birer gamze oturtulmuş, göz uçları biraz çekikleştirilmiş kısacası Tatarlaşmış gibi geldi kendisine. Arkadaşı ise tam tersine dolunay gibi yusyuvarlak suratı sivri ucu aşağıya gelmiş bir yumurtaya dönmüş, hele burnu tam bir gagaya benzemişti.

Kendilerine aynada bakıp bakıp gülmekten ötekine dikkat etmek akıllarına bile gelmiyor. Çirkin değillerdi ama yine de acayip buluyorlardı. Şu feleğin işine bak; başlarına bu da gelmişti. Ama ne yaparsın, can bu... Buna da şükretmeyi, geçmişi ve yaşadıklarını hatırladıkça, akıl edebildiler.

Birbirini bir orman evinin taşlığında elleri bağlı olarak bulan bu iki yabancı, sanki kardeş olmuşlar... Kardeşten de öte birbirlerine derinden bağlanmışlardı. Bu bağı anlamak, başkalarının anlayabileceği bir hâl değildi... Zaman zaman Doğan Dağlı da şaşıyordu. Neden? Kader onları, böyle bir olaylar zinciri içinde bir araya getirmiş... Birbirine görünmez ve anlaşılmaz bağlarla bağlamıştı. Gece gündüz, çarşıda yolda beraber geziyorlar... Vitrinlerde hep kendile-